

O prezentare metodică și clară a acestor evenimente istorice se datorește lui Ștefan Pascu și ea a fost inclusă în expunerea istoriei Transilvaniei¹. O caracteristică a evoluției condițiilor social-economice în care trăiau iobagii din Transilvania, în epoca premergătoare răscoalei, este comunitatea de interese și de luptă antifeudală a țăranilor români și unguri. În această perioadă, lupta de clasă a avut un caracter permanent și s-a manifestat sub diferite forme, caracteristice orânduirii feudale. Analizând cauzele interne și externe care au dus la izbucnirea răscoalei, Pascu relevă și efectele produse de invaziile turcești asupra puterii de rezistență a feudalilor, ceea ce în condițiile cuceririlor turcești din prima jumătate a sec. al XV-lea constituie o realitate istorică. Stratificarea socială a răscoalei dă prilej autorului să constate că revendicările cu caracter politic «invederează tendința țăranimii de a obține drepturi politice, de a fi recunoscută ca o *stare politică*»². Fără să se rezume la afirmații generale, Pascu caută să stabilească aria de răspindire a răscoalei pe teritoriul Transilvaniei și scoate în evidență caracterul dușmănos al uniunii de la Capilna față de interesele țăranimii exploatare. În sfârșit, concluziile puse pe marginea apropierei celor două răscoale, 1437 și 1514, exprimă într-o formă concisă caracterul social-economic al acestor mișcări populare.

Nu putem încheia această prezentare fără a aminti și de poziția adoptată în *Istoria României* față de aceste probleme. Expunerea paragrafelor respective se datorește lui Ștefan Pascu, despre ale cărui contribuții ne-am ocupat mai sus. De data aceasta, se lărgeste cadrul cercetărilor în legătură cu răscoala de la Bobilna. Înainte de a se trece la evenimentele din 1437, autorul face o incursiune în situația social-economică din Transilvania, în prima jumătate a sec. al XV-lea, oprindu-se mai ales asupra răscoalelor țăărănești din această perioadă. El admite că la data aceea «ideile husite găsesc o stare de spirit foarte prielnică, atât în Transilvania cât și-n Moldova»³. În legătură cu aceasta, se face o prezentare necesară pentru înțelegerea problemei influențelor, în sensul că nu poate fi vorba de o transplantare a ideologiei husite, ci răspindirea husitismului în Țările Române, ca și aiurea, a fost condiționată de existența unor condiții locale favorabile, adică «idei antifeudale care cores-

Din dorința de a completa documentația istorică a evenimentelor legate de răscoala de la Bobilna, L. Demény publică *Textele celor două Înțelegeri, încheiate în 1437 între răsculați și nobili, după documente originale* («Studii», 1960, 1, 91—111). Este vorba de cele două acte din 6 iulie și 10 octombrie 1437, încheiate între țăărănimea răsculată și nobilime, precum și de «Însemnarea făcută în protocolul Conventului din Cluj — Mănăstur despre încheierea înțelegerii din 6 iulie». Valoarea noilor texte rezidă în faptul că sînt reproduse după documentele originale, aflate în arhivele din Budapesta.

În afară de aceasta, Demény mai pune în circulație 12 *Documente referitoare la răscoala de la Bobilna* («Studii și materiale de istorie medie», 1960, IV, p. 395—421). Actele conțin informații prețioase în legătură cu întinderea răscoalei și mai ales cu denumirile date de virfurile feudale acestui eveniment social.

¹ *Din Istoria Transilvaniei*, Buc., I, 1961, ed. II, p. 144—153. Literatura husitologică din țara noastră s-a îmbogățit, în cursul anului 1961, cu un studiu documentat, datorit lui C. C. Giurescu și intitulat: *Refugiul husiților și centrele lor din Moldova (Útočiště husitů a jejich střediska v Moldavsku)*, în «Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské university», X, 1961, p. 105—120. Autorul examinează cauzele care au făcut ca unii dintre adepții husitismului să ajungă în refugiul lor pînă în țara Moldovei. Totodată, autorul stabilește și răspindirea geografică a acestor refugiați în cîteva orașe din Moldova: Trotuș, Bacău, Roman, Tg. Neamț, Huși, Ciubărciu.

² *Ibidem*, p. 150.

³ *Istoria României*, II, Buc., 1962, p. 403.